

Elinkeinministeri Olli Rehn

Energia- ja ilmastostrategian käynnistystilaisuus:

Kulttuurikeskus Korjaamo 25.11.2015

(Kalvo 1. piirros)

Hyvät energia-alan osaajat, tekijät ja toimijat,

Lämpimästi ja muutenkin energisesti tervetuloa tänne Korjaamolle, joka on nimeä myöten aivan oikea paikka pitää tämä tilaisuus.

Toivon, että täältä entisestä vaunuhallista käynnistyy työ, joka kantaa pitkälle. Olemme täällä perimmäisten kysymysten äärellä, emme suinkaan peloissamme, vaan luomassa ratkaisujen kautta uutta: tekemässä energia- ja ilmastopolitiikan välttämättömyyksistä itsellemme hyvettä.

(Kalvo 2. Hallituksen peruslinja)

Energiapolitiikan yhtälöön sisältyy pitkä lista muuttuvia tekijöitä. Käsittelen niitä tässä puheenvuorossani, mutta ensin kiteytän Sipilän hallituksen energiapolitiikan linjan: **Hallituksen ohjelmassa** asetetaan päätavoitteeksi, että päästöttömän, uusiutuvan energian osuus kasvaa 2020-luvulla puoleen koko energian loppukulutuksesta samalla, kun kivihillen käytöstä kokonaan luovutaan ja tuontiöljyn käyttöä merkittävästi vähennetään. Tavoitteena on myös yli 50 prosentin omavaraisuuden saavuttaminen energiantuotannossa.

Tavoitteet ovat vaativat ja siksi kansallisen energia- ja ilmastostrategian päivittäminen tässä tilanteessa on sekä tarpeellista että välttämätöntä.

(Kalvo 3. EU:n tavoitteet)

Hyvät kuulijat,

Kovia kokeneessa Pariisissa alkaa kohta kansainvälinen ilmastokokous, joka määrittää pitkälti myös Euroopan unionin tavoitetason ilmastopolitiikassa ja asettaa reunaehdot energiapolitiikalle.

EU puolestaan päättää ensi vuonna jäsenvaltioita sitovista velvoitteista vuoteen 2030 asti.

Suomi valvoo etujaan etenkin päästökaupparatkaisussa ja hiilivuotoalojen määrittelyssä sekä ilmastotavoitteiden taakanjakoa ja biomassan kestävyyskriteerejä koskevissa päätöksissä. Jotta turvaamme teollisuutemme toimintaolosuhteet, eurooppalaisilla kentillä riittää edelleen tehtävää.

Kansalliset strategiat ja niiden käytännön toteutukset toimivat komission käytössä **koko unionin tavoitteiden indikaattoreina**. Niitä seurataan, valvotaan, ohjataan ja korjataan. Näin siksi, että unioni pysyisi asettamissaan tavoitteissa.

Yksi kansallisen energiastrategian valmistelun iso haaste on kyetä mielekkäästi ja uskottavasti arvioimaan sähkön kokonaiskulutuksen kehitys tulevien vuosikymmenten aikana.

(Kalvo: sähkön kokonaiskulutus 1990 -2007)

Vuosina 1990 - 2007 sähkön kokonaiskulutus kasvoi melko lineaarisesti ja ennustettavasti. Vuonna 2008 iskeneen finanssi- ja velkakriisin ja sitä seuranneen talouden taantuman myötä sähkön kokonaiskulutus Suomessa on pysynyt pitkälti samalla tasolla.

Kenelläkään ei tietenkään ole eikä voi olla lopullista totuutta tulevasta kehityksestä. Mutta yhtä kaikki meidän on kyettävä systemaattisella tavalla arvioimaan sähkön kokonaiskulutukseen vaikuttavat tekijät sekä niiden mahdollinen kehitys ja keskinäinen painoarvo.

Hyvät kuulijat,

Euroopassa on yhtä aikaa menossa kaksi suuntausta energiapolitiikan valinnoissa: omavaraisuuden vahvistaminen ja toisaalta energiayhteistyö ja markkinoiden integroiminen. Nämä eivät ole vastakkaisia, vaan päinvastoin tukevat toisiaan: ne tuottavat yhdessä tehtynä enemmän ja tehokkaammin.

Siirtyminen uusiutuvan energian tuotantoon tarkoittaa Suomessa samalla omavaraisuuden lisääntymistä. Toisaalta energiajärjestelmien yhdentyminen ja siirtoyhteyksien lisääntyminen esimerkiksi Pohjoismaiden kesken vahvistaa ja parantaa energiajärjestelmää sekä lisää energiaturvallisuutta.

Energiaturvallisuus taas on osa koko yhteiskunnan toimintakykyä. Kuten viime päivinä olemme saaneet tuta, sähkön puute katkaisee paljon muutakin kuin vain valon pirtistä – ja monen ihmisen fyysinen turvallisuus vaarantuu, kun sekä sähköt että viestiliikenne on yhtä aikaa poikki.

Välttämättömin ja kiireellisin hanke on Ruotsin ja Suomen välisen sähkön siirtokapasiteetin lisärakentaminen. Rakentamisen nopeuttaminen on pysyvästi työllistävää. Kävin tästä keskustelun Ruotsin kollegan kanssa Pohjoismaiden energiaministereiden kokouksessa Kööpenhaminassa pari viikkoa sitten.

Osana Euroopan energiaunionia, pohjoismaisen, alueellisen energiayhteistyön lujittaminen on näytön paikka. Lähtötilanteemme Pohjolassa on sen kaltainen, että me voimme, alan termiä käyttäkseni, **sertifioida Pohjoismaat maailman johtavaksi kestävästi energiatalouden mallialueeksi** - sekä teknologisenä edelläkävijänä että ympäristön kannalta kestävimmän energiatalouden kotikenttänä.

Energiayhteistyö saattaa olla avain muuhunkin: näen tässä kasvualustan laajemman pohjoismaisen taloudellisen yhteistyön renessanssille ja tärkeänä täydennyksenä Euroopan talouden uuteen nousuun.

Hyvät kuulijat,

Unionin jäsenvaltiot ovat valmistautuneet, vähän vaihtelevilla tavoilla ja painotuksilla, ilmastonmuutoksesta kumpuavaan tarpeeseen lopettaa hiilen poltto ja rakentaa tuotanto uusiutuvien energialähteiden varaan: tuulivoimaa rakennetaan kiivaasti sekä Saksassa että Tanskassa ja nyt myös Ruotsissa.

Suomessa käytetään puuta yhä enemmän myös energiantuotantoon, sekä hakkeena että erityisesti metsäteollisuudessa hyödyntämällä puuraaka-aineen sivuvirrat energiantuotannossa, kuten Äänekosken biotuotetehtaalla tullaan tekemään.

Suomessa ja Ranskassa ydinenergiaa käytetään siirtymävaiheen aikana. Monissa Euroopan maissa myös aurinkovoiman tuotanto kasvaa nopeasti, mikä luo yhdessä tuulivoiman kanssa erityisen haasteensa sähköjärjestelmän ylläpidolle.

Hyvät kuulijat,

Suomen hallituksen tavoitteena on käynnistää mahdollisimman kustannustehokkaasti uuden energiateknologian pilotti- ja demonstraatiohankkeita. Selvää on, että myös uusituvan energian investointien koko pitää olla järjellisessä suhteessa tuotettavan energiamäärään nähden - ja sen rahallista tukea pitää tarkastella siitakin näkövinkkelistä.

Tuki ohjataan painokkaasti tulevaisuuden energiaratkaisuihin ja siksi hankkeissa tuotettava energiamäärä ei ole ainoa kilpailuttamisen peruste – valinta perustuu kokonaisvaltaiseen harkintaan. Punnuksina painavat uuden teknologian kehittämisen ohella myös vientimahdollisuudet eli monistettavuus, kuten myös hankkeiden työllisyysvaikutukset Suomen eri alueilla.

Tällä hetkellä sähkömarkkinoillamme on hyvin haastava tilanne. Sähkön tukkumarkkinahinta on niin matala, ettei juuri mikään energiasektorin investointi ole kannattava ilman kruunun tarjoamia tukia.

Omaa suomalaista innovaatiotamme sähkön ja lämmön yhdistelmää eli CHP-tuotantoa on kuitenkin välttämätöntä ohjata veroratkaisuilla yhä vähäpäästöisemmäksi, kuten hallitusohjelmassa on linjattu. Näin voimme siirtyä hiilestä uusiutuvaan energiaan ja saavuttaa sen mukanaan tuomat lukuisat edut. Työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö tekevät parhaillaan selvitystä, jossa huolellisesti analysoidaan veroratkaisun vaikutukset.

Hyvät kuulijat,

Jos sähkömarkkinoiden nykyhaasteet vastaavat sadan metrin aitajuoksua, on pitkällä aikavälillä edessämme esteratamaraton.

Suomen on vähennettävä kasvihuonekaasupäästöjään peräti 80-95 prosenttia vuoteen 2050 mennessä, mitä emme pysty saavuttamaan yksinomaan muuttamalla voimaloiden polttoainejakaamaa.

Tarvitsemme myös ensimmäistä polttoainetta, eli energiatehokkuutta. Suomi onkin jo vuosikaudet panostanut energiatehokkuuteen kustannustehokkaalla tavalla. Hyvä esimerkki on energiatehokkuussopimukset, joita valtiolta on elinkeinoelämän ja kuntien kanssa solminut, ja joilla on saavutettu merkittäviä tuloksia.

Siihen, että Suomesta tulee kestävän energiatalouden ja puhtaiden ratkaisujen edelläkävijä, tarvitaan määrätietoista asennetta, vankkaa osaamista ja sujuvaa yhteistyötä kuntien, yritysmaailman ja valtiovallan välillä. Hallitus toimii sen puolesta, että tähän tavoitteeseen päästään ja siten vauhditetaan Suomen talouden uutta nousua ja rakennetaan kestävä energia- ja ilmastopoliittinen linja.

Hyvät kuulijat,

Suomi voi 2020-luvulla nousta edelläkävijäksi energiatehokkuudessa, uusiutuvassa energiassa ja biotaloudessa. Edelläkävijän työ voi tuoda menestystä, mutta se ei ole itsestään selvää.

Siihen, että Suomesta tulee kestävän energiatalouden ja puhtaiden ratkaisujen edelläkävijä, tarvitaan määrätietoista asennetta, vankkaa osaamista ja sujuvaa yhteistyötä kuntien, yritysmaailman, kansalaisjärjestöjen ja valtiovallan välillä.

Hallitus toimii sen puolesta, että tähän tavoitteeseen päästään ja siten vauhditetaan Suomen talouden uutta nousua – ja ehkä samalla myös kännykkä-Nokian jälkeisenkin suomalaisen identiteetin uudelleen määrittelyä – identiteetin, joka perustuu paitsi informaatioteknologian parhaaseen osaamiseen, myös cleantech-vahvuksiimme, laajemminkin puhtaisiin ratkaisuihin sekä kestävään, uusiutuvaan energiatalouteen. Toivon, että jaatte tämän edelläkävijän asenteen ja voimme yhdessä toteuttaa tämänkin kansallisen projektin.

Kiitos!